

ROMAN NIŻNIKOWSKI, GRZEGORZ CZUB, KRZYSZTOF GŁOWACZ, MAGDALENA ŚLĘZAK,
MARCIN ŚWIĄTEK

Katedra Szczegółowej Hodowli Zwierząt
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

OCENA WARTOŚCI RZEŻNEJ I JAKOŚCI TUSZ JAGNIĄT RASY CZARNOGŁÓWKA POZYSKIWANYCH W WARUNKACH WYPASU EKSTENSYWNEGO NA TERENACH GÓRSKICH

ESTIMATION OF SLAUGHTER AND CARCASS QUALITY
OF BLACKHEAD SHEEP LAMBS OBTAINED UNDER EXTENSIVE GRAZING
IN MOUNTAIN AREAS

Streszczenie. Badania wykonano na 20 jagniętach rasy czarnogłówka, utrzymywanych po odsadzeniu w warunkach wypasu ekstensywnego na terenach górskich, prowadzonego w trakcie całego okresu wegetacyjnego na pastwisku, ubijanych przy masie ciała 35,0 kg. Jakość tusz oceniono bardzo dobrze na podstawie klasyfikacji EUROP. Jagnięta obu płci uzyskiwały głównie kategorię U, przy niewielkim udziale R u tryczków i jedynek, oraz korzystną ocenę stopnia otluszczenia (kategorie 1. i 2.). Stosunkowo długi okres wypasu (około 261 dni) nie miał wpływu na poziom otluszczenia tusz, a udział wyrębów tuszy i skład tkankowy udźców wskazują na celowość produkcji jagnięciny. Materiał rzeźny pozyskiwany od owiec rasy czarnogłówka utrzymywanych na terenach górskich jest bardzo wartościowy, o doskonałej jakości. Dzięki zwiększeniu w populacji owiec rasy czarnogłówka w rejonie Bieszczad możliwy jest wzrost produktywności jagnięt rzeźnych, a także wzrost wartości ich tusz.

Słowa kluczowe: owce, czarnogłówki, wypas ekstensywny, jakość tusz

Wstęp

Rasa czarnogłówka jest hodowana w Polsce już od 1860 roku, natomiast w 1922 roku zostały założone księgi hodowlane. Ze względu na swój uniwersalny genotyp oraz przystosowanie do warunków środowiskowych naszego kraju (występuje od Podkarpa-

cia aż do Pomorza Zachodniego), jest uważana za jedną z ważniejszych ras, na których można budować rozwój rynku mięsa owczego w Polsce (NIŻNIKOWSKI i IN. 1992, 2002). Biorąc pod uwagę doskonale dostosowanie do naszych warunków środowiskowych, rasa czarnogłówka zajmuje szczególnie miejsce w pogłowie owiec, mimo sprowadzenia do Polski wielu innych ras z Francji, Niemiec czy Wielkiej Brytanii (SZCZEPAŃSKI i GŁOGOWSKA 1983, SZCZEPAŃSKI i CZARNAWSKA-ZAJĄC 1990, SZCZEPAŃSKI i IN. 1989). Dotychczas w pracach badawczych dominowały aspekty wykorzystania tej rasy do produkcji jagniąt rzeźnych pozyskiwanych w drodze tuczu półintensywnego przy utrzymaniu w budynkach (SZCZEPAŃSKI i CZARNAWSKA-ZAJĄC 1990, SZCZEPAŃSKI i IN. 1990, NIŻNIKOWSKI i IN. 1992). Dążąc do obniżenia kosztów produkcji, coraz częściej jest stosowany chów pastwiskowy (NAWARA i IN. 1963, NIŻNIKOWSKI i IN. 2002), z czego wynika potrzeba zwrócenia uwagi również na jakość tusz jagniąt pozyskiwanych w takich warunkach środowiskowych. System taki jest korzystny także ze względów czysto estetycznych, ponieważ w warunkach górskich daje możliwości skutecznej pielęgnacji krajobrazu poprzez działania na rzecz zahamowania erozji tych obszarów, jak również zatrzymanie procesów sukcesyjnych. W takich warunkach czarnogłówki bardzo dobrze się sprawdziły w zakresie cech rozrodu (NIŻNIKOWSKI i IN. 2002).

Celem pracy była ocena wartości rzeźnej i jakości tusz jagniąt rasy czarnogłówka utrzymywanych przez cały sezon wegetacyjny na pastwisku bez pomieszczeń w rejonie Bieszczad, gdzie taki system produkcji jagniąt rzeźnych jest powszechnie stosowany.

Materiał i metody

Badania przeprowadzono w jednym z gospodarstw owczarskich położonych w Bieszczadach w okolicy Leska. Materiał badawczy składał się z 13 jagniąt-tryczków i 7 jagniąt-maciorek rasy czarnogłówka. Jagnięta rodziły się w styczniu i po okresie odchowu były oddzielane od matek i przewożone na pastwisko, na którym przebywały aż do uboju. Oprócz zielonki pastwiskowej stosowano lizawki i dodatki mineralne oraz zapewniono stały dostęp do wody. Po osiągnięciu masy ciała 35 kg ($\pm 1,5$ kg) jagnięta ubijano, a tusze chłodzono przez 24 h do temperatury $+4^{\circ}\text{C}$. Ustalono wiek w dniu uboju, wydajność rzeźną brutto, masę tuszy i masę skóry. Kolejnym etapem była ocena umięśnienia i otluszczenia tusz według EUROP (klasa tusz: E, U, R, O, P), subiektywna ocena poziomu otluszczenia (od najmniejszego – 1 – do największego – 5), ocena konsystencji tłuszczu (bardzo spoisty, spoisty, miękki, bardzo miękki) oraz barwy tłuszczu (biały, kolorowy). Następnie wykonano pomiary tuszy, tj. zmierzono: szerokość stawu skokowego, głębokość udźca, długość udźca, obwód udźca, ustalono indeks wypełnienia udźca ($\text{obwód udźca}/\text{długość udźca} \times 100$), zmierzono szerokość, wysokość i powierzchnię „oka” polędwicy oraz grubość tłuszczu nad „okiem” (NAWARA i IN. 1963).

Oceniono skład wyrębów półtuszy (NAWARA i IN. 1963), tj.: nerki z tłuszczem, goleni przedniej i tylnej, łopatki, szyi, karkówki, antrykotu, combra, polędwiczki, udźca oraz części cennych łącznie (udźca, combra, antrykotu i polędwiczki). Cechy te wyrażono w procentach oraz w kilogramach. Skład tkankowy oceniono na podstawie dysekcji udźca i określenia masy oraz procentowej zawartości mięsa, kości i tłuszczu w udźcu (NAWARA i IN. 1963).

Obliczenia wykonano metodą najmniejszych kwadratów (STATISTICAL PRODUCT 2004), stosując program komputerowy SPSS 12.0, według modelu obliczeń uwzględniającego wpływy: płci i typu urodzenia, dwuczynnikowej interakcji płeć × typ urodzenia oraz regresji na masę ciała przy uboju. Wykonano je w odniesieniu do wszystkich cech z wyjątkiem tych ocenianych subiektywnie (klasyfikacja EUROP, stopień otłuszczenia, barwa i konsystencja tłuszczu). W razie stwierdzenia oddziaływania genotypu na badane cechy, różnice pomiędzy grupami doświadczalnymi oceniano testem F (RUSZCZYC 1981).

Wyniki i dyskusja

Wyniki dotyczące oceny tusz według systemu EUROP przedstawiono w tabeli 1. Oceniane tusze kwalifikowały się do klasy U, przy trzech tuszach tryczków zakwalifikowanych do klasy R. Podobnie wypadła ocena dotycząca typu urodzenia: większość tusz, bez względu na ten czynnik, zakwalifikowano do klasy U. Jedynie trzy sztuki – tryczki jedynaki – uzyskały ocenę R. Wszystkie pozyskane tusze spełniały wymogi handlowe, a tryczki pochodzące z urodzeń pojedynczych osiągały marginalnie nieco gorsze oceny.

Tabela 1. Ocena umięśnienia, otłuszczenia, barwy i konsystencji tłuszczu według klasyfikacji EUROP

Table 1. Assessment of musculature, fatness, fat colour and fat consistency of blackhead sheep lambs according to EUROP classification

Ocena Assesment	Płeć – Sex			Typ urodzenia – Type of birth		
	tryczki rams (n = 13)	maciorki ewes (n = 7)	razem total (n = 20)	jedynaki singles (n = 16)	bliźniaki twins (n = 4)	razem total (n = 20)
1	2	3	4	5	6	7
Klasyfikacja EUROP – EUROP classification						
U	10 (76,92%)	7 (100,00%)	17 (85,00%)	13 (81,25%)	4 (100,00%)	17 (85,00%)
R	3 (23,08%)	0 (0%)	3 (15,00%)	3 (18,75%)	0 (0%)	3 (15,00%)
Stopień otłuszczenia – Degree of fatness						
1.	6 (46,15%)	1 (14,29%)	7 (35,00%)	6 (37,50%)	1 (25,00%)	7 (35,00%)

Tabela 1 – cd. / Table 1 – cont.

1	2	3	4	5	6	7
2.	6 (46,15%)	6 (85,71%)	12 (60,00%)	10 (62,50%)	2 (50,00%)	12 (60,00%)
3.	1 (7,70%)	0 (0%)	1 (5,00%)	0 (0%)	1 (25,00%)	1 (5,00%)
Barwa tłuszczu – Fat colour						
Biały White	13 (100,00%)	6 (85,71%)	19 (95,00%)	15 (93,75%)	4 (100,00%)	19 (95,00%)
Kolorowy Coloured	0 (0%)	1 (14,29%)	1 (5,00%)	1 (6,25%)	0 (0%)	1 (5,00%)
Konsystencja tłuszczu – Fat consistency						
Bardzo spoisty Very cohesive	9 (69,23%)	2 (28,57%)	11 (55,00%)	8 (50,00%)	3 (75,00%)	11 (55,00%)
Spoisty Cohesive	4 (30,77%)	5 (71,43%)	9 (45,00%)	8 (50,00%)	1 (25,00%)	9 (45,00%)

Subiektywna ocena stopnia otłuszczenia wykazała, że tusze były stosunkowo słabo otłuszczone. Tylko jeden tryczek z urodzeń bliźniaczych uzyskał kategorię 3. Wskazuje to na bardzo dobrą wartość handlową tusz z punktu widzenia konsumenta, poszukującego żywności o niskim poziomie otłuszczenia. Również barwa tłuszczu w znakomitej większości okazała się biała. Tuszcz kolorowy stwierdzono tylko u jednej maciorki z urodzeń pojedynczych. Konsystencja tłuszczu okazała się spoista bądź bardzo spoista u obu płci i typów urodzenia.

Podsumowując wyniki oceny tusz jagniąt tryczków i maciorek rasy czarnogłówka według klasyfikacji EUROP, należy uznać je za bardzo dobre, znacząco przewyższające wyniki oceny uzyskiwane w tuczu pół-intensywnym (NIŻNIKOWSKI i IN. 2010). Podobne oceny dotyczące poziomu otłuszczenia, barwy i konsystencji tłuszczu uzyskały również jagnięta wrzosówki ubijane przy masie ciała 33 kg, wyprodukowane w warunkach wypasu ekstensywnego prowadzonego na gruntach odłogowanych (GŁOWACZ 2010). W przypadku czarnogłówki wypasanej na terenie Bieszczad w warunkach chowu ekstensywnego wyniki subiektywnej oceny zarówno otłuszczenia, jak i umięśnienia były o wiele lepsze niż w przypadku innych ras (NIŻNIKOWSKI i IN. 1992, 2010).

Cechy ubojowe oraz pomiary tuszy przedstawiono w tabeli 2. Zarówno typ urodzenia, jak i płeć nie wpłynęły istotnie na oceniane cechy. Odnosząc się do niektórych wartości średnich, trzeba stwierdzić, że wiek przy uboju w warunkach ekstensywnych w naszym doświadczeniu był dłuższy aniżeli w pracach innych autorów (SZCZEPAŃSKI

Niżnikowski R., Czub G., Głowacz K., Ślęzak M., Świątek M., 2014. Ocena wartości rzeźnej i jakości tusz jagniąt rasy czarnogłówka pozyskiwanych w warunkach wypasu ekstensywnego na terenach górskich. Nauka Przyr. Technol. 8, 2, #21.

Tabela 2. Ocena wpływu badanych czynników i ich interakcji na cechy ubojowe i pomiary tusz jagniąt rasy czarnogłówka

Table 2. Assessment of the effect of investigated factors and their interaction on the characteristics of slaughter and carcass measurements of blackhead sheep lambs

Cecha Trait	Czynnik Factor		Interakcja: pleć × typ urodzenia Interaction: sex × type of birth	\bar{x}	SE
	pleć sex	typ urodzenia type of birth			
Wiek przy uboju (dni) Age at slaughter (days)	NS	NS	NS	261	7,455
Masa skóry (kg) Skin weight (kg)	NS	NS	NS	2,83	0,121
Wydajność rzeźna (%) Dressing (%)	NS	NS	NS	39,76	0,630
Masa tuszy (kg) Carcass weight (kg)	NS	NS	NS	13,99	0,224
Szerokość stawu skokowego (cm) Ankle width (cm)	NS	NS	NS	3,49	0,041
Głębokość udźca (cm) Leg depth (cm)	NS	NS	NS	23,7	0,191
Długość udźca (cm) Leg length (cm)	NS	NS	NS	23,7	0,531
Obwód udźca (cm) Leg circumference (cm)	NS	NS	NS	42,4	0,442
Indeks udźca (%) Leg index (%)	NS	NS	NS	180,07	4,724
Powierzchnia „oka polędwicy” (cm ²) Surface of “loin eye” (cm ²)	NS	NS	NS	12,49	0,423
Szerokość „oka polędwicy” (cm) Width of “loin eye” (cm)	NS	NS	NS	5,50	0,101
Wysokość „oka polędwicy” (cm) Height of “loin eye” (cm)	NS	NS	NS	2,80	0,075
Grubość warstwy tłuszczu nad „okiem polędwicy” (mm) Thickness of the fat layer over “loin eye” (mm)	NS	NS	NS	0,60	0,080

NS – brak istotności statystycznej.

NS – no statistical significance.

i IN. 1989, SZCZEPAŃSKI i CZARNIAWSKA-ZAJĄC 1990) w warunkach tuczu półintensywnego, natomiast pozostałe cechy (z wyjątkiem grubości warstwy tłuszczu nad „okiem” polędwicy, która była zdecydowanie cieńsza) kształtowały się na podobnym

poziomie. Na podstawie oceny subiektywnej EUROP, jak i pomiarów tusz można stwierdzić, że jagnięta czarnogłówki produkowane w warunkach wypasu ekstensywnego charakteryzują się bardzo dobrą jakością.

Wyniki rozbioru tuszy oraz dysekcji udźca (tab. 3) nie wykazały istotnego oddziaływania uwzględnionych w analizie czynników i interakcji, z wyjątkiem typu urodzenia w odniesieniu do masy mięsa w udźcu oraz płci w odniesieniu do masy połędwiczki w tuszy. Stwierdzono wysoko istotnie większą masę mięsa w udźcu jagniąt z urodzeń bliźniaczych niż z urodzeń pojedynczych (tab. 4). Masa połędwiczki okazała się istotnie większa u maciorek, a masa mięsa – u tryczków. Niewielkie zróżnicowanie wartości mięsnej tusz pomiędzy płciami, jak również pomiędzy bliźniętami i jedynekami wskazuje na celowość rozważenia chowu czarnogłówki w warunkach wypasu ekstensywnego (NIŻNIKOWSKI i IN 1992, 2002, 2010). Daje on możliwość produkcji znacznych ilości jagniąt rzeźnych, a jednocześnie sprzyja pielęgnacji krajobrazu i powstrzymaniu rozwoju procesów sukcesji roślin na terenach nieużytkowanych rolniczo (GŁOWACZ 2010). Wyniki przeprowadzonych badań wskazują na celowość prowadzenia takiego systemu utrzymania rasy czarnogłówka również na terenach górskich. Bardzo dobra jakość tusz oraz korzystny skład tkankowy udźców sugerują wykorzystywanie w tym celu maciorek rodzących mioty różnej wielkości, a wyrównany wiek przy uboju pozwala uzyskiwać tusze o bardzo dużej zawartości mięsa.

Tabela 3. Ocena wpływu badanych czynników i ich interakcji na cechy rozbioru tuszy i skład tkankowy udźców jagniąt rasy czarnogłówka

Table 3. Assessment of the effect of investigated factors and their interaction on the characteristics of carcass dissection and leg tissue composition of blackhead sheep lambs

Cecha Trait		Czynnik Factor		Interakcja: płeć × typ urodzenia Interaction: sex × type of birth	\bar{x}	SE
		płeć sex	typ urodzenia type of birth			
1		2	3	4	5	6
Masa półtuszy Half carcass weight	kg	NS	NS	NS	7,04	0,12
Wyřeby półtuszy – Half carcass parts						
Nerka z tłuszczem okołonerkowym Kidney with flare fat	kg	NS	NS	NS	0,17	0,01
	%	NS	NS	NS	2,42	0,16
Goleń przednia Front shin	kg	NS	NS	NS	0,25	0,01
	%	NS	NS	NS	3,59	0,08
Goleń tylna Back shin	kg	NS	NS	NS	0,31	0,01
	%	NS	NS	NS	4,36	0,16

Niżnikowski R., Czub G., Głowacz K., Ślęzak M., Świątek M., 2014. Ocena wartości rzeźnej i jakości tusz jagniąt rasy czarnogłówka pozyskiwanych w warunkach wypasu ekstensywnego na terenach górskich. Nauka Przyr. Technol. 8, 2, #21.

Tabela 3 – cd. / Table 3 – cont.

1		2	3	4	5	6
Szyja	kg	NS	NS	NS	0,59	0,05
Neck	%	NS	NS	NS	8,41	0,67
Karkówka	kg	NS	NS	NS	0,49	0,03
Chuck	%	NS	NS	NS	6,92	0,48
Lopatka	kg	NS	NS	NS	1,13	0,03
Shoulder	%	NS	NS	NS	16,08	0,31
Łata z mostkiem i żeberkami	kg	NS	NS	NS	0,89	0,04
Patch of brisket and ribs	%	NS	NS	NS	12,60	0,64
Antrykot	kg	NS	NS	NS	0,56	0,03
Entrecote	%	NS	NS	NS	7,93	0,40
Comber	kg	NS	NS	NS	0,43	0,02
Saddle joint	%	NS	NS	NS	6,16	0,30
Połędwiczka	kg	X	NS	NS	0,14	0,01
Sirloin	%	NS	NS	NS	2,05	0,09
Udziec	kg	NS	NS	NS	1,87	0,03
Leg	%	NS	NS	NS	26,62	0,41
Części cenne	kg	NS	NS	NS	2,86	0,07
Valuable parts	%	NS	NS	NS	40,72	0,82
Skład tkankowy udźca – Leg tissue composition						
Mięso	kg	NS	NS	NS	1,39	0,03
Meat	%	NS	XX	NS	74,56	1,06
Thuszcz	kg	NS	NS	NS	0,24	0,02
Fat	%	NS	NS	NS	12,94	0,94
Kości	kg	NS	NS	NS	0,29	0,01
Bones	%	NS	NS	NS	15,35	0,59

Istotność statystyczna: X – $P \leq 0,05$, XX – $P \leq 0,01$, NS – brak istotności.

Statistical significance: X – $P \leq 0,05$, XX – $P \leq 0,01$, NS – no significance.

Tabela 4. Wpływ badanych czynników na cechy masy połówdzwiczki i zawartości mięsa w udźcu jagniąt rasy czarnogłówka

Table 4. Effect of investigated factors on the characteristics of the sirloin mass and meat content in leg of blackhead sheep lambs

Cecha Trait		Czynnik – Factor			
		płeć – sex		typ urodzenia – type of birth	
		tryczki rams	maciorki ewes	jedynaki singles	bliźniaki twins
Masa połówdzwiczki (kg) Sirloin mass (kg)	LSM	0,125 ^a	0,162 ^a	0,147	0,139
	SE	0,009	0,010	0,006	0,010
Zawartość mięsa w udźcu (%) Meat content in leg (%)	LSM	76,258	72,871	71,158 ^B	77,971 ^B
	SE	1,651	1,852	1,023	1,853

a – różnice istotne statystycznie ($P \leq 0,05$), B – różnice wysoko istotne statystycznie ($P \leq 0,01$).

a – statistically significant differences ($P \leq 0,05$), B – statistically highly significant differences ($P \leq 0,01$).

Podsumowanie i wnioski

1. Na podstawie klasyfikacji EUROP wykazano bardzo dobrą jakość badanych tusz. Jagnięta obu płci uzyskiwały głównie kategorię U, przy niewielkim udziale kategorii R u tryczków i jedynaków, korzystną ocenę otluszczenia (kategorie 1. i 2.) oraz białą barwę tłuszczu o konsystencji spoistej lub bardzo spoistej.

2. Stosunkowo długi okres wypasu (około 261 dni) nie miał wpływu na zwiększenie poziomu otluszczenia tusz. Skład tkankowy udźców wskazywał na możliwość produkcji jagniąt od rasy czarnogłówka w warunkach wypasu ekstensywnego.

3. Udowodniono, że produkcja jagnięciny od owiec rasy czarnogłówka prowadzona w warunkach górskich pozwala na pozyskiwanie wysokowartościowego materiału rzeźnego o doskonałej jakości tusz.

4. Wykazano, że zwiększenie udziału rasy czarnogłówka w populacji owiec utrzymywanych w rejonie Bieszczad nie tylko wpłynie na wzrost produktywności, lecz także poprawi wartość tusz wypasanych jagniąt.

Literatura

- GŁOWACZ K., 2010. Wpływ ekstensywnego wypasu owiec na skład botaniczny i chemiczny roślinności gruntów odlogowanych. Maszynopis. Wydział Nauk o Zwierzętach SGGW, Warszawa.
- NAWARA W., OSIKOWSKI M., KLUZ I., MODELSKA M., 1963. Wycena tryków na podstawie badania wartości potomstwa w stacjach oceny tryków Instytutu Zootechniki za rok 1962. PWRiL, Warszawa.

Niżnikowski R., Czub G., Głowacz K., Ślęzak M., Świątek M., 2014. Ocena wartości rzeźnej i jakości tusz jagniąt rasy czarnogłówka pozyskiwanych w warunkach wypasu ekstensywnego na terenach górskich. *Nauka Przyr. Technol.* 8, 2, #21.

- NIŻNIKOWSKI R., ANTCZAK A., ANTCZAK M., WOŹNIAKOWSKA A., 2002. Ocena wskaźników plenności matek i odchovu jagniąt różnych ras utrzymywanych bez pomieszczeń na pastwisku w trakcie okresu wegetacyjnego. *Zesz. Nauk. Przegł. Hod.* 63: 37-42.
- NIŻNIKOWSKI R., JANIKOWSKI W.T., NOWAK W., RANT W., TRZYBIŃSKA D., 1992. Przydatność do tuczu półintensywnego i wartość rzeźna jagniąt z krzyżowania towarowego owiec typu Corriedale z trykami ras plennych i mięsnych. *Rocz. Nauk. Zootech. Monogr. Rozpr.* 31: 71-90.
- NIŻNIKOWSKI R., OPRZĄDEK A., STRZELEC E., POPIELARCZYK D., GŁOWACZ K., KUCZYŃSKA B., 2010. Effect of crossbreeding of Polish Merino ewes with rams of German Mutton Merino on growth rate and slaughter value of their offspring. *Ann. Warsaw Univ. Life Sci. SGGW Anim. Sci.* 47: 101-118.
- RUSZCZYC Z., 1981. *Metodyka doświadczeń zootechnicznych*. PWRiL, Warszawa.
- STATISTICAL PRODUCT and Service Solution base version 12.0 for Windows. 2004. SPSS, Chicago.
- SZCZEPAŃSKI W., CZARNIAWSKA-ZAJĄC S., 1990. Wstępne badania składu tusz z uboju tryczków czarnogłówki i mieszańców po trykach rasy suffolk. *Przegł. Nauk. Lit. Zootech.* 35, zesz. spec. 3: 165-169, 215-218.
- SZCZEPAŃSKI W., CZARNIAWSKA-ZAJĄC S., ZIEMAN P., 1989. Ocena ubojowa tryczków czarnogłówki i mieszańców po ojcach suffolk. *Przegł. Nauk. Lit. Zootech.* 35, zesz. spec. 3: 209-214.
- SZCZEPAŃSKI W., GŁOGOWSKA B., 1983. Badania porównawcze wełny tryków czarnogłówki krajowej i niemieckiej czarnogłowej owcy mięsnej z importu. *Zesz. Probl. Post. Nauk Roln.* 265: 347-351.

ESTIMATION OF SLAUGHTER AND CARCASS QUALITY OF BLACKHEAD SHEEP LAMBS OBTAINED UNDER EXTENSIVE GRAZING IN MOUNTAIN AREAS

Summary. The study was performed on 20 blackhead sheep lambs, after weaning held under grazing on a mountain pasture, feeding at will, slaughtered at a body weight of 35.0 kg. A high carcass quality assessment based on the EUROP classification has been shown. The lambs of both sexes mostly obtained category U, with a small percentage of R category in rams from individual litters, and a positive assessment of body fat (categories 1 and 2) and mainly white fat colour with very cohesive or cohesive consistency. The relatively long period of fattening (about 261 days) had no effect on increasing the level of fat, and the tissue composition of hind legs, pointed to the possibility of producing lambs from blackhead sheep under extensive grazing. Lamb production based on the breed, carried out in mountain conditions, allows the acquisition of high quality material with excellent quality of slaughter carcasses.

Key words: sheep, blackhead sheep, extensive grazing, carcass quality

Niżnikowski R., Czub G., Głowacz K., Ślęzak M., Świątek M., 2014. Ocena wartości rzeźnej i jakości tusz jagniąt rasy czarnogłówka pozyskiwanych w warunkach wypasu ekstensywnego na terenach górskich. *Nauka Przyr. Technol.* 8, 2, #21.

Adres do korespondencji – Corresponding address:

Roman Niżnikowski, Katedra Szczegółowej Hodowli Zwierząt, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, ul. Ciszewskiego 8, 02-786 Warszawa, Poland, e-mail: roman_niznikowski@sggw.pl

Zaakceptowano do opublikowania – Accepted for publication:

12.03.2014

Do cytowania – For citation:

Niżnikowski R., Czub G., Głowacz K., Ślęzak M., Świątek M., 2014. Ocena wartości rzeźnej i jakości tusz jagniąt rasy czarnogłówka pozyskiwanych w warunkach wypasu ekstensywnego na terenach górskich. *Nauka Przyr. Technol.* 8, 2, #21.